

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8
“ก้าวข้ามขอบเขตความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน”
วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

การบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล Academic Administration of Educational Institutions in the Digital Era

อรรถพล เผ่ามานะเจริญ

โรงเรียนวัดราชาธิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา การบริหารวิชาการในยุคดิจิทัลเป็นการดำเนินการตามภารกิจของสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหลัก เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการจัดการในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการพัฒนาบุคลากร การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีหลักการสำคัญในการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยการส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและสารสนเทศได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารวิชาการอย่างเหมาะสม จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, ยุคดิจิทัล

Abstract

This academic article aims to present the concept of academic administration in educational institutions within the digital era, an era where digital technology significantly changes lifestyles and impacts educational management. Academic administration in the digital era is the implementation of the mission of educational institutions using information and communication technology as the main principle. For efficient and effective educational management, administrators must understand and know how to apply digital technology to develop various aspects, such as curriculum development, learning management, measurement and evaluation, and personnel development. Key principles of educational administration in the digital era involve developing systems that improve student quality by ensuring relevant parties have broad and rapid access to technology and information. The appropriate use of digital technology in academic administration will help educational institutions develop the quality of education and respond to the needs of students in the digital era effectively.

Keywords: Academic Administration, Digital Era

บทนำ

โลกยุคดิจิทัลในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเชื่อมโยงข้อมูลแบบไร้พรมแดน ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้ได้อย่างเสรีและรวดเร็วผ่านอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่สามารถส่งงานแบบอัตโนมัติ เช่น การส่งงานด้วยเสียงหรือแอปพลิเคชัน ทำให้เกิดลักษณะทางสังคมที่เรียกว่า สังคมไร้ขีดจำกัดของข้อมูล (Unlimited Information Society) และ สังคมฐานการเรียนรู้ (Learning-Based Society) นอกจากนี้ โลกในปัจจุบันยังกลายเป็น สังคมแบบย่อส่วน (Condensed Society) เพราะระบบการสื่อสารทันสมัย เช่น ดาวเทียมและอินเทอร์เน็ต ทำให้ระยะทางไม่เป็นอุปสรรคในการติดต่ออีกต่อไป ส่งผลให้มนุษย์ต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วทั้งในระดับบุคคล องค์กร และประเทศ (ธงชัย สมบูรณ์ , 2560) พฤติกรรมของคนในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงไป โดยให้ความสำคัญกับความรวดเร็ว ทันใจ และความสำเร็จที่จับต้องได้ในเวลาอันสั้น ไม่ยึดติดกับองค์กรเดิม และนิยมการทำงานแบบอิสระมากขึ้น ด้วยเหตุนี้การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารให้ชัดเจน ถูกต้อง และดำเนินการแบบเรียลไทม์ โดยต้องนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในทุกมิติของการบริหาร ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป เพื่อเปลี่ยนผ่านสู่การเป็น สถานศึกษาดิจิทัล อย่างแท้จริง

สถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและทันสมัยมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร การนิ่งเฉยเท่ากับการล่าหลัง เพราะโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้ที่รู้ก่อนและปรับตัวได้ก่อนย่อมได้เปรียบ โดยเฉพาะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร ซึ่งเป็นโจทย์ท้าทายที่ต้องศึกษาและวางแผนให้รอบคอบ การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัลต้องอาศัยการเตรียมพร้อมทั้งด้านทรัพยากรบุคคลและโครงสร้างองค์กร ผู้บริหารจึงต้องหาวิธีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบน้อยที่สุด พร้อมทั้งกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับธรรมชาติขององค์กรเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน

ความหมายของการบริหารวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในทุกๆระดับ เนื่องจากคุณภาพของงานวิชาการถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนถึงคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม อีกทั้งยังเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความไว้วางใจจากชุมชนและผู้ปกครอง หากสถานศึกษาสามารถพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพสูง นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของสถานศึกษาก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างต่อเนื่อง

งานวิชาการเป็นหนึ่งในงานหลักและงานสำคัญของสถานศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายของงานกว้างขวางมาก การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 6-7) ได้กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษามีหน้าที่หนึ่งของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ โดยสถานศึกษาผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบขับเคลื่อนภารกิจ และรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่าย

ภารกิจที่กำหนดดังนี้ การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนดซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่มหรือฝ่ายหรืองาน ตลอดจนกำหนด ขอบหน้าที่ ของแต่ละส่วนราชการซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่ กระทรวงศึกษาธิการระบุอย่างชัดเจนว่าการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การ บริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป สำหรับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มีดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การจัด เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาเครือข่าย นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา 10) การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาต่าง ๆ และชุมชน 12) การส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่พึงการศึกษา

ในบริบทของศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพ ของการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเลือกใช้ เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดเก็บและวิเคราะห์ ข้อมูล การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และการเชื่อมโยงเครือข่ายสารสนเทศให้มีความทันสมัยและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในภาพรวมและการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของยุคดิจิทัล

เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ ยุคดิจิทัล (Digital Era) วิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการศึกษา ต่างได้รับผลกระทบจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เทคโนโลยีดิจิทัลได้สร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ให้แก่สังคม โดยเฉพาะในด้านการสื่อสารและการส่งผ่าน ข้อมูลข่าวสารที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทุกที่ทุกเวลา ในบริบทของการบริหารจัดการ สถานศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน แนวคิดและทัศนคติให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การบริหารงานสอดคล้องกับบริบทของยุคปัจจุบัน ที่เน้นความสะดวกสบายและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่รวดเร็วและหลากหลายโดยมีการวิวัฒนาการ ของยุคดิจิทัลสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ยุค ดังนี้ ดิจิทัล 1.0 (Digital 1.0) เป็นช่วงเริ่มต้นของการเปลี่ยนผ่าน จากระบบแอนะล็อกสู่ระบบดิจิทัล โดยเฉพาะการเข้ามาของอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2530 ซึ่ง เริ่มจากการเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระหว่างมหาวิทยาลัย (Campus Network) ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 อินเทอร์เน็ตได้รับการพัฒนาให้สามารถใช้งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง และในปี พ.ศ. 2538 ได้มีการให้บริการ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตแก่ประชาชนทั่วไปอย่างเป็นทางการการเปลี่ยนแปลงในยุคนี้ส่งผลให้ผู้คนเริ่มใช้บริการ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) แทนการส่งจดหมายแบบเดิม รวมถึงสามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ผ่านเว็บเบราว์เซอร์หรือเวปไซด์ไวด์เว็บ (WWW) อย่างไรก็ตาม เว็บไซต์ในยุคนี้ยังเป็นลักษณะการใช้งานแบบอ่าน อย่างเดียว (Read-only) ไม่สามารถโต้ตอบกับผู้ใช้งานได้ ดิจิทัล 2.0 (Digital 2.0) เป็นการพัฒนาต่อยอดจาก ยุคก่อน โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น เกิดการใช้งานโซเชียล มีเดีย การสนทนาแบบเรียลไทม์ การแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร และการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ออนไลน์อย่างรวดเร็ว

และทั่วถึงเว็บไซต์เริ่มมีการพัฒนาให้สามารถโต้ตอบกับผู้ใช้งานได้แบบสองทาง และยังเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสมาร์ตโฟนเพื่อตอบสนองต่อวิถีชีวิตของผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดิจิทัล 3.0 (Digital 3.0) ยุคของการใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ "บิกดาต้า" (Big Data) ซึ่งเป็นคลังข้อมูลที่มีปริมาณมหาศาล และหลากหลายรูปแบบขององค์กรสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์และใช้ประกอบการวางแผนหรือการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บิกดาต้ามีบทบาทสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันลดต้นทุน และเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ระบบคลาวด์คอมพิวเตอร์ (Cloud Computing) ยังมีบทบาทสำคัญในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลเหล่านี้ได้จากทุกที่ทุกเวลา ดิจิทัล 4.0 (Digital 4.0) เป็นยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกด้านอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ การทำงาน การค้าขาย และการบริการ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงผ่าน อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) ที่ทำให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถสื่อสารและทำงานได้แบบอัตโนมัติควบคู่กับ IoT ยังมีการพัฒนาและประยุกต์ใช้ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ซึ่งมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจได้อย่างแม่นยำบนพื้นฐานของข้อมูลขนาดใหญ่ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น การปลดล็อกโทรศัพท์ด้วยใบหน้า การสั่งการด้วยเสียง และระบบนำทางอัจฉริยะ เป็นต้น

การปฏิรูปโครงสร้างพื้นฐานประเทศไทยสู่ Thailand 4.0 เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ได้อย่างสมบูรณ์แบบ การปฏิรูประบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ถือเป็นเรื่องสำคัญอันดับต้น ๆ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการเรียนรู้ในระบบการศึกษาจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกช่วงวัยไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน การสื่อสาร การแพทย์ หรือการประกอบธุรกิจ ล้วนมีบทบาทในการขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาอย่างยั่งยืน ทัดเทียมกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน และก้าวสู่การเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นการดำเนินการต่างๆ ตามพันธกิจหรือภารกิจของสถานศึกษาทางด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหลัก เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เป็นประเด็นสำคัญของการสถานศึกษา ควรตระหนักในประเด็นนี้ให้มาก ยิ่งผู้บริหารควรบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ ทั้งนี้การบริหารจัดการที่ต้องเกิดจากการรับรู้และร่วมมือของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทั้งหมด เพื่อสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีหลักการสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารส่งเสริมให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้ และบริการของการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว โดยมีการวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้พร้อมไปสู่การดำเนินการให้บริการผู้เกี่ยวข้องต่อไป (ปญญฉฐฐา มาเชค, 2565, 47-62) สอดคล้องกับ ภคพร เลิกนอก. (2563, 161) กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไว้ว่า ควรนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนิน

กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา และอำนวยความสะดวกในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล การบริหารงานงบประมาณในยุคดิจิทัล การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล และการบริหารงานทั่วไปในยุคดิจิทัล นอกจากนี้การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามมาตรฐานด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษาภาครัฐควรกำหนดไว้ดังนี้คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถนำการพัฒนาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการบูรณาการเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุน การเปลี่ยนแปลงองค์กรและยกระดับความเป็นเลิศขององค์กรได้ 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นนวัตกรรมดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอเป็นปกติ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัล 3) การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ จะต้องจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และนวัตกรรมอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียน โดยการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับครูผู้สอนและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในมิติต่างๆ 4) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ จะต้องสนับสนุนและส่งเสริมความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลและสามารถบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่องในองค์กร โดยการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ 5) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในประเด็นทางจริยธรรม กฎหมาย และสังคม รวมทั้งความรับผิดชอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล (สุกัญญา แซ่มซ้อย , 2562, 120) นอกจากนี้ วิโรจน์ สารรัตน์. (2556, 42) ได้เสนอว่าการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลควรยึดหลักในการบริหารดังนี้คือ 1) พัฒนาผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคนให้สูงขึ้น 2) ริเริ่มส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ประสบสัมฤทธิ์ผล 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน 4) พัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนและชุมชน และ 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและนักเรียนเป็นผู้นำการเรียนรู้

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ การพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อมุ่งเน้นยกระดับผู้เรียนให้สามารถใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ผู้เรียน ผู้ปกครอง รวมถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้ และบริการของการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว

การบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียน ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น โรงเรียนสามารถนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารวิชาการ ในเรื่อง ดังนี้ 1) ใช้ในการคัดเลือกผู้เข้าเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษา การเตรียมระเบียบการใบสมัครการ จำหน่ายใบสมัคร การส่งข่าวสารแจกจ่ายข้อมูล ระเบียบการสอบคัดเลือก การรับสมัคร การสอบข้อเขียน การตรวจและการวิเคราะห์ผลการสอบ การสอบสัมภาษณ์ และการประกาศผลสอบ หรือ การตั้งเกณฑ์คัดเลือกผู้เข้าเรียน และการตัดสินใจรับสมัครเข้าเรียนได้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน เป็นเรื่องสำคัญมีผลอย่างยิ่งต่อชีวิตและอนาคตของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้จะสามารถทำได้รวดเร็ว ถูกต้อง ยุติธรรมได้โดยการใช้คอมพิวเตอร์เข้าช่วยซึ่งอาจจะใช้ซอฟต์แวร์สำเร็จรูปหรือการพัฒนาระบบค่า สั่งจากซอฟต์แวร์สำเร็จรูป 2) การลงทะเบียนเรียนของนักเรียน นักศึกษา คอมพิวเตอร์มีบทบาทในการ

ลงทะเบียนสูงขึ้นเนื่องจากวิชาการที่เปิดให้ผู้เรียนมีมากขึ้นและจำนวนผู้เรียนกระจายออกไปวิชาต่าง ๆ มากมายคอมพิวเตอร์จะสามารถลงทะเบียนในรูปแบบการจัดแฟ้มข้อมูลเสนอผลการเรียนของแต่ละภาคเรียนที่ผ่านมาได้สะดวกรวดเร็ว 3) การใช้คอมพิวเตอร์จัดตารางสอนให้กับโรงเรียนและสถานศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นต้องตรวจสอบด้านวัน เวลา ครู ห้องเรียน กลุ่มผู้เรียนให้เหมาะสมซึ่งกันและกันทุกองค์ประกอบ 4) การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อจัดทำทะเบียนและรวบรวมผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคน การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจัดทำแฟ้มข้อมูลการลงทะเบียนการเรียนคำนวณ ค่าเฉลี่ย ผลการเรียน และจัดทำผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคน โดยที่ผู้บริหารจะสามารถเรียกข้อมูลของผู้สำเร็จการศึกษาได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องกว่าการใช้เจ้าหน้าที่ค้นหากจากแฟ้มข้อมูลที่เก็บในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ อย่างไรก็ตาม คอมพิวเตอร์นอกจากจะสืบค้นข้อมูลทะเบียนผลการเรียนของผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว ข้อดีของคอมพิวเตอร์ คือสามารถนำผลที่เสนอทางจอภาพออกมาเป็นสิ่งพิมพ์ส่งให้ผู้เรียนแต่ละคน 5) การใช้คอมพิวเตอร์ ควบคุมการบริการ การใช้สื่อการศึกษาของบุคลากรในโรงเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์เรียกข้อมูลของสื่อ สถานที่ใช้สื่อ ผู้ใช้สื่อ และเวลาใช้สื่อในสถานศึกษา เพื่อให้การใช้สื่อระบบการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั่วถึงทุกคนในโรงเรียน (จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ, 2557)

สรุป

การบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นกระบวนการที่ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมุ่งเน้นการสร้างระบบบริหารจัดการที่ทันสมัย โดยผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล สื่อการเรียนรู้ และบริการการศึกษาอย่างรวดเร็วและทั่วถึง นอกจากนี้ ควรส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล พัฒนานวัตกรรมการศึกษา และยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารวิชาการ เช่น ระบบลงทะเบียนออนไลน์ การจัดการตารางสอนด้วยคอมพิวเตอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย Big Data และการใช้ AI เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ล้วนเป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมยุคใหม่

ดังนั้น การบริหารวิชาการในยุคดิจิทัลจึงไม่เพียงแต่เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้เท่านั้น แต่ยังคงต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร การสร้างความตระหนักรู้ด้านดิจิทัลให้กับบุคลากร และการออกแบบระบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ศรุสภ.
จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. วันที่ค้นข้อมูล 20 เมษายน 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/344746>

- ธงชัย สมบูรณ์. (2560). โลกหลังยุคใหม่ อนาคตทางการศึกษาและปัญญาของชาติ. วันที่ค้นข้อมูล 20 เมษายน 2568, เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_783896
- ปณณทัต กาญจนะวสิต. (2560). โลกยุค 4.0 World 4.0. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการกองทัพบก.
- ปยุตติธรรมา มาเชค. (2565). การบริหารองค์กรทางการศึกษาในยุคดิจิทัล. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). มาตรา 4 สถานศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 4. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 7(2), 150-166.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่เสนอต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bonfield, C. A., Salter, D., Longmuir, A., Benson, M., & Adachi, C. (2020). Digital transformation: Rethinking business and education models. *Education and Information Technologies*, 25(2), 979–994.
- OECD. (2021). *The Digital Transformation of Education: Connecting Schools, Empowering Learners*. OECD Publishing.